

SECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Estació prehistòrica de Capellades

L'Institut ve explorant ab molt deteniment els voltants de Capellades, localitat del partit de Igualada, prop de Barcelona, que resulta tenir, baix el punt de vista de la prehistòria catalana,

Fig. 1. — Objectes d'os y collaret de pedres trobats a Oriola
(Col. Rubio de la Serna, Barcelona)

un interès excepcional perque, además de revelar l'existència d'una població numerosa disseminada en aquella remota època per les moltes coves y baumes que hi ha per l'encontrada, sembla demostrar que la seva habitació data d'una època que no havia, fins ara, mostrat senyal en el territori català. Aquí, aon tants objectes s'han trobat de l'època neolítica, y aon, de la paleolítica, sols de la edad *magdaleniana* se coneixen restes, es de gran interès trobarse a Capellades ab utensilis de sílex que semblen indicar una època anterior an aquesta, coneguda en la cronologia de la historia antiga del home ab el nom d'edat *musteriana*. Seria aixís la de Capellades la més antiga estació humana de Catalunya, y s'hauria donat ab l'exploració d'a-

questa localitat un pas molt important per l'història dels nostres primitius pobladors.

Els treballs d'investigació s'han concentrat en dos punts situats a l'espadat que forma la bora de la alta planura on està situada la vila de Capellades; a l'un s'ha fet simplement una trinxera pera reconèixer la naturalesa de les capes del terreny; a l'altre que es una bauma, que anomenarem *abrích Romani*, del nom de l'ilustrat y entusiasta vehí de Capellades que fou el primer que el donà a coneixer, s'ha vuidat ja la meitat de la terra que l'omplia, y s'creu que quedarà totalment explorat aquest istiu. Per ara s'hi han descobert dos edats superposades, que semblen ser *magdaleniana* la més alta, representada per una capa de poch gruix, y *musteriana* la que pertany al reste de la massa de sediments que omplen la bauma.

Una vegada termenades aquestes exploracions que s'fan baix la direcció de D. Lluís Marian Vidal, extenentles a algunes altres coves de pobles vehins si pot obtenirse el permís de llurs propietaris, l'Institut ne donarà la descripció detallada, y llavors se podrà donar compte també del resultat d'una altra exploració que estém començant a una cova molt pròxima a Barcelona, la qual, si be per ara no revela, com la de Capellades, cap edat no coneguda ja en la prehistòria catalana, presenta en cambi la particularitat de venir a ser l'estació de l'època de la pedra, que se sàpiga existir més aprop de la capital.

Pintures y gravats rupestres

En l'article publicat per M. Breuil y el Sr. Cabré en l'*Anthropologie* (1909, t. XX) y del contingut de part del qual donarem noticia en el darrer ANUARI (p. 574), s'estudien també les pintures rupestres descobertes pel Sr. Joan Cabré a Calapatà y Cretas, al Baix Aragó, y de les que ja n va donar compte en el *Boletín de Historia y Geografía del Bajo Aragón* (mars-abril 1907). Extractem les següents consideracions de l'estudi esmentat del Prof. Breuil y de son col·laborador, que hi fan referència:

«A 5 km. de la font del Calapatà, però en territori de Cretas, se troba una especie de

muralla, formant com un abrïch, anomenada *Roca del Moro* o *Roca de los Cuartos*. Les pintures, de color roig fosch, se troben a 2'50 m. d'alçada, en el fons mateix de l'abrïch y ocupen una extensió de 2'32 m. S'hi veuen tres cervos, un brau y una figureta indeterminada. Les banyes dels cervos son interessants pel seu dibuix mig de cara, mig de perfil, com se veu a Cogul. El bou sembla que té 'l cos incompletament pintat, tal vegada per haver desaparegut el color blanc; el gravat, fi y poch visible, supleix la seva falta, marcant l'esquena, les potes del davant, el ventre y les banyes, curtes y característiques d'una raça taurina».

A 200 metres d'aquesta roca, ha descobert M. Breuil un cervo roig y un de negre, demunt dels quals corren unes petites cabres. El treball termina ab la gran noticia del descobriment d'altres deu localitats ab pintures o gravats. «On peut le dire, nous sommes à la veille des plus imprévues résurrections, et peut-être aurons-nous la satisfaction de voir l'art quaternaire tendre la main, par-dessus Gibraltar, aux peintures et gravures rupestres de l'Afrique septentrionale.»

El Sr. Cabré en el *Boletín de la R. Academia de la Historia* (abril 1910) ha publicat un estudi titulat *La Montaña escrita de Peñalba*, en el que descriu la llarga serie d'inscripcions que ocupant una extensió de prop de 3 km. descobrí en aquella montanya (Prov. de Terol). Les inscripcions, a judici de l'autor, corresponen a tres èpoques: ibèrica, ibero-romana y llatina molt arcàica.

Fig. 2. — Vasos trobats a Oriola

(Col. Rubio de la Serna)

Club Montanyench

Aquesta entitat, dedicada al excursionisme científich y molt especialment a l'Espeologia, porta un bon nombre d'exploracions fetes a coves, avenchs y concavitats soterrànies. Ne farem esment d'algunes:

26 de juny de 1908.—Sondatje a l'avench d'en Clos, terme de Begues, donant una profunditat de 21 metres; sa boca n té un de diàmetre, aproximadament.

12 de juliol.—Exploració a l'avench de l'Esquerrà, situat a Olesa de Bonesvalls. Se troba en terreny cretàcïch y aprop del camí que de Olesa va a Jafra. Sa profunditat, fins al primer replà, es de 76 metres, perpendiculars: seguint una curta galeria s troba la continuació del avench, el sondatje del qual donà altres tants metres.

Es molt digne d'estudi y dels més importants de Catalunya. Dintre del mateix n'hi ha altres tres, tots ells d'esgarriposa profunditat y que no pogueren esser explorats per manca de material.

Per aquells mateixos dies va ferse un sondeitg a l'avench den Parrilla, situat al NE. de Olesa, en terreny cretàcïch també. Sa profunditat coneguda es de 42 metres. Sa boca, allargassada, 1'50 per 3 metres.

Temps després se portà a cap l'exploració d'alguns avenchs de la montanya de Montserrat, essent el més important el de *Costa dreta*, situat a la vessant mitjorn de dita montanya, a uns 600 metres sobre 'l nivell del mar y a mitja hora de Collbató. S'hi trobà una profunditat de 120 metres. Sa formació es deguda a esquerdament.

Posteriorment han sigut visitades per dita entitat gran nombre de coves, entre elles, la *Cova Fonda*, a cosa d'una hora de Vilavella (Tarragona), en terreny miocè helvecià, y aprop del riu Gayà. Fou explorada aquesta cova en 1896 per D. Pau Teixidó y D. Lluís M.ª Vidal,